

สวนลุงโชค วังน้ำเขียว

แหล่งเรียนรู้การเกษตร

เพื่อการพึ่งตนเองและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น

"สวนลุงโชค" เป็นชื่อเรียกขานติดปากของเหล่าเด็กๆ ในท้องถิ่นที่มีโอกาสไปเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยใช้สวนเกษตรของลุงโชคเป็นที่เรียนรู้ ด้วยบรรยากาศการเรียนรู้ที่เห็นจริง สัมผัส ชิม ลิ้มรสจากเรื่องใกล้ตัว ทำให้เด็กๆ สนุก มีความสุข พบประสบการณ์เรียนรู้แบบใหม่ ซึมซับเข้าไปอย่างไม่รู้ตัว รวมถึงการเฝ้ารอที่จะกลับมาเรียนรู้ใหม่อย่างใจจดจ่อ เป็นจุดเริ่มต้นการหว่านเพาะเมล็ดพันธุ์การเรียนรู้ที่ยังรากสู่แผ่นดิน เมื่อปี ๒๕๔๔ ของผู้ใหญ่ใจดีอย่าง **ลุงโชคดี ปรโลกานนท์** เปิดพื้นที่ให้เด็กนักเรียนจากสองโรงเรียนเข้าไปเรียนรู้ หลังจากทดลอง ค้นหา ลงมือปฏิบัติฟื้นฟูแปลงเกษตร จนเป็นที่แน่ใจแล้ว จากสิ่งที่เคยสูญหายไป นำกลับมาปลูกใหม่ ยึดคุณค่ามาก่อนมูลค่า

ทางตัน

การสัมปทานป่าไม้แก่เอกชนทั่วประเทศ ทำให้ผืนป่าอุดมสมบูรณ์ รวมถึงบริเวณ "สะดือดง" ส่วนหนึ่งของผืนป่าดงพญาเย็น แถบอำเภอน้ำหนาว จังหวัดนครราชสีมา ป่าต้นน้ำลำพระเพลิง สาขาของแม่น้ำมูล ประกอบกับกระแสการปลูกพืชเศรษฐกิจ กระตุ้น ชักจูง เพื่อการค้าและการตลาดส่งออก ผลักดันให้ผืนป่าสีเขียวแทนที่ด้วยไร่ข้าวโพดสีเหลือง แห่งผืนป่าทิวเขา การบุกรุกแผ้วถางเพื่อเปิดป่าทำการเกษตรแพร่กระจาย ที่อยู่อาศัยและสมดุลของระบบนิเวศป่าต้นน้ำถูกทำลายลง ทรัพยากรในธรรมชาติที่เคยมีร่อยหรอลงอย่างรวดเร็ว

ระบบเกษตรแผนใหม่ดูจะเป็นหนทางแห่งความมั่งคั่ง ร่ำรวย และความสุข ในการมีเงิน มีรถยนต์ใช้ ความจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น มีเกษตรกรไม่กี่รายเท่านั้นที่พอจะสมหวัง แต่ด้วยแรงจูงใจผลักดันให้ตกเป็นเหยื่อจนยากที่จะถอนตัว ต้องเร่งการผลิต มีต้นทุนในการผลิตที่สูงขึ้น เกษตรกรกำหนดควบคุมหลายอย่างได้จริง แต่สิ่งที่ไม่สามารถกำหนดได้เลย คือธรรมชาติ และราคาผลผลิตเมื่อออกสู่ท้องตลาด เกือบทุกครัวเรือนมีหนี้สินเพิ่มพูน วิธีการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลง สูญเสียระบบการพึ่งพาตนเอง รวมถึงต้นทุนทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทบทวน ตั้งหลัก...

ลุงโชค ในช่วงวัยหนุ่มก็เคยตกในวังวนกับกระแสพืชเศรษฐกิจเช่นกัน ทั้งๆ ที่มีวิชาความรู้ กำพฤษฏีจากรั้วมหาวิทยาลัย ด้านการปลูกพืชไร่เพื่อการค้าไว้เต็มสองมือก็ตาม แต่เมื่อนำความรู้ เงินทุน เทคโนโลยีมาสู่การปฏิบัติจริงก็ไม่พบความแตกต่างจากเกษตรกรรุ่นพี่รายอื่น ยิ่งลงทุนเพิ่มก็ยิ่งขาดทุนมากขึ้น เกิดหนี้สินตกเป็นเหยื่อ ไม่อาจต้านทานวังวนระบบเกษตรกรรมกระแสหลัก เพื่อการค้า โดยมีกลไกการตลาดที่แข็งแกร่งได้ ความพยายาม มุ่งมั่น ตั้งใจอย่างต่อเนื่องไม่ได้ทำให้รอดพ้นจากความล้มเหลว เกือบล้มละลายไปได้ สิ่งที่ได้คือบทเรียนที่ตอกย้ำแสนเจ็บปวดจากภาวะขาดทุนซ้ำแล้วซ้ำเล่า เป็นข้อฉันทน์ที่ทำให้คิดว่าเหตุใดจึงยังล้มเหลว ขาดทุน ยิ่งดันยิ่งติดหล่ม

หลังจากกลับมาตั้งสติ คิดทบทวนตนเอง ทำให้มองเห็นข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นของตนเอง รวมถึงการเดินทางไปเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเพื่อเรียนรู้ตนเองจากการเรียนรู้ผู้อื่น โดยลุงโชคได้มีโอกาสพบกับผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม แบบอย่างครูที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ผู้ที่บัญญัติคำว่า "วนเกษตร" วิเคราะห์ให้ฟังว่า "สิ่งที่เราทำอยู่ทั้งหมดนี้มันไม่ใช่ของเรานะ เพราะฉะนั้นต้องเริ่มกลับไปทำของกิน เรากินอะไรก็กลับไปทำอันนั้น ทำไว้กิน เหลือจากกินก็เอาไปขาย" การมองเห็นโลกกว้างมากกว่าชีวิต และสังคมแคบๆ ที่ตนเองอยู่ จึงเกิดการรู้เท่าทันในระบบเกษตรแผนใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต จากชีวิตเคยอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ เลี้ยงชีวิตโดยไม่ต้องซื้อ อยู่ด้วยมูลค่า มากกว่าคุณค่า จนขาดซึ่งการเรียนรู้ ลุงโชคจึงตัดสินใจบฏ หันหลังไม่ให้การพัฒนาระบบหลักที่ลากเดินไปสู่ความประมาท เริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากกระแสหลักสังคม

สั่งสมประสบการณ์...มั่นใจในแนวทางวนเกษตร

การเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดจากผู้รู้ต่างๆ ทำให้ลุงโชคเริ่มหันกลับไปปรับพื้นที่ คันหา สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นจากรากฐาน รากเหง้าชีวิตเดิม สั่งสมบทเรียน ประสบการณ์ จนเกิดมั่นใจในแนวทาง "วนเกษตร" ที่สามารถทำให้พึ่งตนเองได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่นำไปสู่การพึ่งตนเองมาปรับใช้ เรียนรู้ เน้นการพึ่งพิงตนเอง ต่อสู้ทางความคิด และการมีกินมีใช้อย่างยั่งยืน ทำรายจ่ายให้เป็นรายได้ ปลูกทุกอย่างที่กินได้ และกินทุกอย่างที่ปลูกได้ ด้วยหลักคิดใหม่ “เงินทองเป็นของมายา ข้าวปลาเป็นของจริง” เน้นมีกินเป็นพื้นฐาน พื้นฟูป่า พื้นฟูความหลากหลายและความอุดมสมบูรณ์ให้กลับคืนในผืนดิน ๕๐ ไร่

“วนเกษตร” ทางเลือกเกษตรกรรมยั่งยืน ที่สวนลุงโชค

วนเกษตร หมายถึง การปลูกพืชอย่างผสมผสาน มีสิ่งที่สามารถตอบสนองในการดำรงชีวิต ปัจจัยสี่พื้นฐาน มีอาหารที่กินได้จากพืชจากสัตว์ ทั้งที่ปลูกไว้และผลผลิตของธรรมชาติ เช่น เห็ด มีอาหารเป็นยา มีไม้ยืนต้นเมื่อแปรรูป ใช้สร้างบ้านเรือน การปลูกพืชรวมหลายชนิดแบบป่า ทำให้เกิดความสมดุลธรรมชาติ หากเปลี่ยนวิธีคิดได้ วิธีทำก็จะเปลี่ยน คือหัวใจสำคัญ การปรับการเรียนรู้ในเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิต ต้องคิดให้ครบครันมีกินก่อน เมื่อมีเหลือค่อยเอาไปขาย วิธีคิดของวนเกษตรไม่ใช่ทำทุกอย่างเพื่อเข้าสู่ตลาด แต่ทำเพื่อสนองความต้องการของชีวิตมากกว่า ต้องคิดให้ได้ว่าทำอะไรเราจะลดรายจ่ายในแต่ละวันลงได้ ไม่ใช่เรื่องของเทคนิควิธีไม่ใช่สูตรสำเร็จตายตัว

วนเกษตร เป็นแนวทางที่ลุงโชคเลือกในการจัดระบบนิเวศวนเกษตรสู่สมดุลธรรมชาติ เริ่มจากการพลิกฟื้นผืนดินจากการปลูกพืชไร่ สร้างดินให้มีชีวิต ให้ดินเป็นรากฐานของการรองรับการฟื้นฟูสรรพชีวิตต่างๆ ให้กลับคืนมา สร้างปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว มีข้าวในนา มีผัก ปลา อาหาร มีไม้ไว้ใช้สอย เป็นสวัสดิการ บำนาญตลอดชีวิต ไม้สร้างที่อยู่อาศัย มีพรรณไม้เป็นยารักษาโรค ปัจจุบันสวนลุงโชคมีความหลากหลายพรรณพืชในแปลงเกษตรมากกว่า ๓๕๐ ชนิด

กล้วย... ทำจากง่ายไปยาก ทำจากเล็กไปใหญ่

กล้วยน้ำว้า คือพืชชนิดแรกที่ลุงโชคลงมือปลูกลงในผืนดิน จากการหันหลังให้ระบบเกษตรแผนใหม่ “คิดไม่ออก ไปปลูกกล้วย” เน้นให้มีกินไว้ก่อน ทุกส่วนของกล้วยก็ใช้ประโยชน์ได้ ตั้งแต่ปลีกล้วย ใบกล้วย ผล หยวกกล้วย ปอกกล้วย รวมถึงสร้างความชุ่มชื้นกลับคืนมา สรรพคุณทางยาของกล้วยยังช่วยเคลือบรักษากระเพาะ อีกทั้งยังเป็นการส่งสัญญาณว่าคุณสมัยก่อนเติบโต แข็งแรง สร้างชาติมาได้จนทุกวันนี้ก็จากกล้วย ทุกวันนี้ใครที่แวะเข้ามาที่สวนแห่งนี้จะพบกล้วยน้ำว้าสุกแขวนให้ทุกคนได้กินตลอด ซึ่งระลึกได้ว่าสวนแห่งนี้สร้างขึ้นจากกล้วย ตัวแทนของความง่าย

ออมดิน... รากฐานของชีวิต ปัจจัยการผลิตพื้นฐาน

เกษตรกรรมเคมีสอนให้เกษตรกรละเลย มองผืนดินเพียงแค่ว่าให้พืชยึดลำต้นเท่านั้น หากต้องการแร่ธาตุ อาหารแก่พืชต้องใส่ปุ๋ยเคมี การไถพรวน และการใช้สารเคมีในการปราบวัชพืชหรือฆ่าแมลง ล้วนส่งผลต่อการทำลายผืนดินจนหมดสภาพ

เกษตรธรรมชาติมองว่าดินดี คือดินที่มีชีวิต มีจุลินทรีย์อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จุลินทรีย์เป็นสิ่งที่แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดิน จึงควรเลี้ยงจุลินทรีย์ให้แข็งแรงและป้อนอินทรีย์วัตถุให้ดินเสมอ ลุงโชคแก้ปัญหาดินเสื่อมด้วยการไม่ไถพรวน

ไม่ใช่สารเคมี ปลุกพืชตระกูลถั่วบำรุงดิน ใช้เศษไม้ ใบหญ้า ที่มีอยู่ในแปลงเกษตร และปุ๋ยคอก มาหมักกองรวมกัน ก่อนนำจุลินทรีย์ที่เก็บอ้อมมาจากแหล่งธรรมชาติที่ต่างๆ มาเพาะเลี้ยง ขยาย ก่อนปล่อยให้ย่อยสลายอินทรีย์วัตถุ ทำให้ดินแข็งแรง สามารถเลี้ยงพืชให้เติบโต แข็งแรง มีภูมิต้านทานต่อโรคและแมลง นอกจากนี้ยังเน้นปลูกต้นไม้ที่เป็นพันธุ์ท้องถิ่น

สวนแห่งการเรียนรู้...

“เกษตรกรรมธรรมชาติไม่ใช่เกษตรน้ำลาย
เกษตรธรรมชาติเป็นเรื่องความรับผิดชอบ
คือรับผิดชอบต่อหน้าที่ของมนุษย์ ไม่ใช่แค่หน้าที่คน”

ออมน้ำ... เพื่อเก็บน้ำในการดูแลพรรณไม้ สร้างความชุ่มชื้น

น้ำมีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตทุกชีวิต และเป็นปัจจัยสำคัญในการเกษตร ช่วยให้พรรณพืชเจริญเติบโต รวมถึงมีน้ำใช้เพียงพอต่อการบริโภคและอุปโภค เน้นพึ่งตนเองก่อน ลงโซคลงทุนในการสร้างแหล่งน้ำเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ให้เพียงพอ เริ่มต้นจากการใช้แรงงานคนในการขุดสระช่วงแรก ก่อนเก็บหอมรอมริบทีละเล็กละน้อยจากการลดค่าใช้จ่ายผลิตได้เอง นำเงินไปสร้างแหล่งน้ำ

บริหารจัดการแหล่งน้ำให้เพียงพอ สร้างแหล่งน้ำเชื่อมต่อกัน ตามระดับความสูงเป็นชั้นๆ ให้เกิดการถ่ายเท กักเก็บในช่วงฤดูฝน ฤดูแล้ง ปลุกพืชน้ำเพื่อให้อาหารไม้คูด กรอง ตะกอนดิน และขับสารเคมีที่อาจไหลมาจากพื้นที่ข้างเคียงให้น้ำให้สะอาด เลี้ยงปลา และปลูกผักเป็นอาหาร ถือเป็นออมน้ำให้มีคุณภาพ

ออมป่า... ธนาคารต้นไม้ สวัสดิการที่พึ่งตนเองได้

“เมื่อมีที่ดินเป็นของตนเอง ควรปลูกต้นไม้ลงไป จะปลูกอะไรก็ตามใจ คล้ายกับนำเงินไปฝากธนาคาร ถือเป็น การออมที่มีหลักประกัน เป็นบำเหน็จ ไร่ยามแก่เฒ่า เป็นแผนชีวิตที่สะสมทรัพย์การแทนการสะสมเงินทอง เมื่อถึงวัยที่ควรพักผ่อน จะมีบำนาญไว้เก็บกิน” ลงโซคลงทุนแบ่งพื้นที่จำนวน ๑๕ ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำไม่สามารถปลูกพืชชนิดอื่นได้ แก้ไขโดยการยกร่องแล้วปลูกไม้ป่าสำหรับไว้ใช้สอย เช่น หว้า ประดู่ มะค่า พยุง แดง สะตอ กระจินเทพา ตะแบก ชิงชัน ยาง แดง ตะเคียนทอง ฯลฯ ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวกลายเป็นป่าสร้างความร่มรื่นให้แก่ผืนดิน ผลิตออกซิเจนได้หายใจ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า นก กระรอก กระแต ไก่ป่า นอกจากนี้ในช่วงฤดูฝน ใต้ผืนป่ากลายเป็นสวนเห็ด เช่น เห็ดถ่าน เห็ดแป้ง เห็ดผึ้ง เห็ดหูหนู เห็ดกระด้าง เห็ดระโงก เห็ดโคน

๑๗ ปี ไม่ต้องรอถึงเกษียณ ไม้โตไวที่ปลูก (กระจินเทพา) ถูกลำมาใช้ปลูกสร้างเป็นที่อยู่อาศัยและชุดโต๊ะนั่งสำหรับต้อนรับผู้มาเยือน ตอบโจทย์ จับต้องได้ชัดเจน ปลูกอะไรก็ได้ขอให้ปลูก จากคุณค่าที่ขอให้ไม้ไว้ก่อนนำสู่มูลค่าได้ไม่ยาก

ข้าว... สืบสานชีวิตชาวนา ภูมิปัญญาบรรพบุรุษ

ข้าวถือเป็นอาหารที่สำคัญของคนไทย ส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตเป็นวัฒนธรรมที่ได้มากกว่าข้าวที่หุงสุก ดูได้จากคนในอดีตจะยึด “ข้าวเป็นหลัก ผักเป็นยา ปลาเป็นอาหาร” เป็นฐานชีวิต หากปลูกข้าวกินเองได้ เท่ากับเราพึ่งตนเองได้ระดับหนึ่ง

หากมองลึกลงไปในการปลูกข้าว จะเห็นความยากลำบาก ความตั้งใจ และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ กว่าจะมาเป็นข้าวให้เรา
กิน

นอกจากจะได้ข้าวมากินแล้ว ยังได้ผักน้ำ หอย ปู ปลา มากิน รวมถึงวัฒนธรรม พิธีกรรมที่เคารพนอบน้อมอย่างรู้คุณ
เกี่ยวกับแม่โพสพ (ข้าว) แม่ธรณี แม่คงคาที่สอดคล้องกับฤดูกาล คนอีสานเรียกว่า “ฮีตสิบสอง ครองสิบสี่” ต่างจากปัจจุบัน
ที่มองข้าวเป็นเพียงแค่ผลผลิตที่ต้องเร่งผลิตขาย ให้ได้เงิน แนวคิดนี้ลุงโชคได้จัดสรรพื้นที่ทำนาจำนวน ๓ ไร่ ใช้ผืนนาเป็น
ห้องเรียนที่ไม่มีในตำรา สืบสานองค์ความรู้ของบรรพบุรุษ

แหล่งพลังงานหมุนเวียน

การสร้างหลักประกันชีวิตด้วยการปลูกป่า ไม่ใช่สอย เนื้อที่ ๑๕ ไร่ “ปลูกอะไรก็ได้ ขอให้ลงมือปลูกลงไป” หากคิด
ในเชิงลึกๆ เป็นคำเชื่อเชิงง่ายให้ทุกคนปลูกต้นไม้ แต่เป็นการเตรียมความพร้อมในการวางแผนอย่างแยบยลของลุงโชคที่
ออกแบบไว้ กลับกลายเป็นแหล่งพลังงานด้านเชื้อเพลิงที่สามารถพึ่งพิงตนเองได้ ด้านพลังงานความร้อนที่ได้จากกิ่งไม้ที่หัก
ร่วงหล่น ถูกนำมาใช้ในการให้พลังงานในการประกอบอาหาร ต้มน้ำสมุนไพร รับรองแก่ผู้แวะเวียนไปเยี่ยม ปัจจุบันที่
ใครๆ ต่างละเลยพลังงานหมุนเวียนที่มีอยู่รายรอบตัวในแปลงเกษตร

นอกจากนี้ลุงโชคยังได้พยายามสืบค้น ออกแบบแหล่งพลังงานที่มีอยู่ในแปลงเกษตรและธรรมชาติมาใช้อย่างไม่มี
ค่าใช้จ่าย แต่เป็นการใช้อย่างรู้คุณค่า เคารพนอบน้อมธรรมชาติที่เน้นสร้างให้เกิดขึ้น แล้วไปคิดค้นวิธีนำมาใช้ประโยชน์
ตามมา เช่น ตู้อบ ตากสมุนไพรใช้พลังงานแสงอาทิตย์ เต้าเผาถ่านประสิทธิภาพสูง การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ให้แสงสว่าง
สูบน้ำรดน้ำต้นไม้ ถังหมักแก๊สชีวภาพจากเศษอาหาร

สมุนไพร... สุขภาพวิถีไท

วิชาแพทย์พื้นบ้านที่เกิดขึ้นมานานจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการอยู่ร่วมกันและพึ่งพากันในยามเจ็บไข้ เป็นการสร้าง
ชุมชนที่จัดการดูแลสุขภาพแบบพึ่งพาตนเอง มีหมอยาพื้นบ้านเป็นที่พึ่งยามเจ็บป่วย ผนวกกับการอนุรักษ์พืชสมุนไพรไทย

ในสวนลุงโชคปลูกสมุนไพรหลากหลาย เช่น ขมิ้น ไพล ตะไคร้หอม เถาเอ็นอ่อน ส้มป่อย พลับพลึง เขยตาย มะกรูด
เพื่อเอามาทำลูกประคบหรือทำน้ำสมุนไพรแช่มือ แช่เท้า เวลาปวดเมื่อย เป็นการผ่อนคลายและสอนให้ดูแลสุขภาพแบบ
ง่ายๆ สมุนไพรบางอย่างก็สกัดเป็นยา กลั่นเป็นน้ำมันหอมระเหย เป็นต้น

แปรรูปผลผลิต จากคุณค่าสู่มูลค่า

การนำผลผลิตที่ได้จากแปลงเกษตรสวนลุงโชคที่ให้ผลผลิตในแต่ละฤดูที่ปลูก เก็บเกี่ยวด้วยความใส่ใจ ตั้งใจจาก
คุณค่า แปรรูปโดยไม่ใช้สารเคมีตลอดกระบวนการ เก็บไว้ใช้ แบ่งปันแก่มวลกัลยาณมิตร จนพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จำหน่ายแก่
ผู้สนใจที่มาเยี่ยมชมสวนลุงโชค เช่น แชมพูมะกรูด น้ำมันมะกรูด ลูกลูกประคบ สมุนไพรแช่มือ-แช่เท้า ขมิ้นชันแคปซูล สบู่ถั่ว
เขียว น้ำมันพุทธมนต์ ผ้ามัดย้อม มะม่วงดอง สมุนไพรกลั่นไล่แมลง น้ำมันวดคลายเส้น ผาง ชาฤาษี สเปรย์ตระไคร้หอม
น้ำมันงา น้ำมันมะพร้าว มาเพิ่มคุณค่าสู่มูลค่า

แหล่งเรียนรู้... โรงเรียน บ้าน ป่า

“เรียนจากคน รู้จากสวน สวนแห่งการเรียนรู้” การสั่งสมบทเรียน ประสบการณ์จากผู้รู้ต่างๆ การทำงานและเรียนรู้ท่ามกลางปฏิบัติการที่เป็นจริง ก่อให้เกิดการตกผลึกความคิด... ชีวิต... องค์ความรู้... ที่สั่งสมจากการเรียนรู้จากธรรมชาติ จัดสิ่งแวดล้อมให้สมดุลอยู่ร่วมกันอย่างสอดคล้อง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

๒๐ ปีผ่านมาสวนลุงโชค สวนแห่งการเรียนรู้ ได้เปิดสวนดีๆ ให้คนดีๆ มาร่วมเรียนรู้แลกเปลี่ยน คิดเรื่องดีๆ ถักทอกันเป็นเครือข่ายและกลับไปร่วมผลักดันในการทำสิ่งดีๆ คืนสู่สังคม

การเพาะกล้าเมล็ดพันธุ์ให้แผ่นดินเป็นแนวคิดที่ลุงโชคมุ่งหวังให้เกิดการผลักดันความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงวิถีวัฒนธรรม ในการฟื้นคืนวิถีการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุลยั่งยืนด้วยระบบเกษตรกรรมยั่งยืนและการอนุรักษ์ ฟื้นฟูจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ผ่านห้องเรียนชุมชน โรงเรียน บ้าน ป่า

สวนลุงโชค โรงเรียน บ้าน ป่า เป็นคำสามคำที่หยิบมาผสมกันแทนความหมายร่วมกันว่า

โรงเรียน   เปรียบเสมือนความรู้ ที่ประกอบไปด้วย ความดี ความจริง ความงาม

บ้าน   แทนความหมายการดำเนินวิถีชีวิต วัฒนธรรมที่เรียบง่าย สอดคล้องกับภูมินิเวศ

ป่า   แทนความหมาย ถึงทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ ต้องดูแล ใส่ใจ

ที่พร้อมจะแบ่งปัน เผยแพร่ความรู้แก่บุคคลทั่วไป ลูกหลาน รวมถึงเยาวชนทั้งในท้องถิ่นและต่างพื้นที่จากในเมืองและมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้มาเรียนรู้ผ่านทางกิจกรรมหลากหลายและหมุนเวียนไปตามฤดูกาลตลอดปี เน้นวิถีไทยตั้งแต่การกินอยู่ และลดการบริโภคนิยม

////////////////////////////////////

สวนลุงโชค

บ้านคลองทุเรียน ต.วังน้ำเขียว อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา

โทรศัพท์ ๐๘๑-๙๙๙-๗๔๖๘, ๐๘๑-๙๕๕-๓๐๑๘

e-mail: loonechoke@vahoo.com

ชื่อบุคคล/กลุ่ม/องค์กร นายโชคดี ปรโลกานนท์	
สำนักงานเครือข่ายพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่อยู่ ๑๕ หมู่ ๖ บ้านคลองทุเรียน ต.วังน้ำเขียว อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา ๓๐๓๗๐	
หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑ - ๙๙๙๗๔๖๘	Email Loongchoke@yahoo.com
ชื่อผู้ประสานงาน นายสมเกียรติ ไพฑูรย์	โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๑ - ๗๒๕๑๑๗๙
ที่อยู่ ๓๘ หมู่ ๑๕ กลุ่มอนุรักษ์เขาแผงม้า (กม.๗) บ้านโพธิ์ทองพัฒนาต.วังน้ำเขียว อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา ๓๐๓๗๐	Email skiat_p@yahoo.co.th
ประวัติ/ความเป็นมา-ปัจจุบัน	
<p>ประวัติ นายโชคดี ปรโลกานนท์ อายุ ๕๖ ปี เกิดที่ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง จบการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.)จากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๒ จบการศึกษาปริญญาตรีที่ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ จ.เชียงใหม่ ปีพ.ศ.๒๕๒๕ มาทำการเกษตรที่ อ.วังน้ำเขียว ปี พ.ศ.๒๕๒๖ - ๒๕๓๒</p>	
ความเป็นมา-ปัจจุบัน	
<p>ปี พ.ศ.๒๕๓๓ นายโชคดี ปรโลกานนท์ ได้ร่วมงานนายนิคม พุทธา เจ้าหน้าที่มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ดำเนินงานในโครงการพัฒนาชนบทเพื่อการอนุรักษ์ชุมชนรอบพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และได้ฟื้นฟูที่ดินของตนเอง สร้างสวนเกษตรกรรมยั่งยืนรูปแบบวนเกษตรหลังจากที่ได้เรียนรู้จากพ่อผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม</p>	
บทเรียนและประสบการณ์	
<p>ช่วงปี พ.ศ.๒๕๓๓-๒๕๓๗ ได้เรียนรู้ในบทบาทของนักพัฒนาภาคเอกชน ที่เข้ามาทำงานกับชาวบ้านและได้เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับการทำงานท่ามกลางสภาพปัญหาการพัฒนาตามนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ที่มุ่งส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง ในพื้นที่ และปัญหา นโยบายการจัดการป่าไม้ที่ดิน จากกรณี คจก. ซึ่งมีความพยายามที่จะอพยพชาวบ้านออกจากพื้นที่ทำกินและจัดสรรพื้นที่ทำกินให้ใหม่ ในขณะที่เป้าหมายของการทำงานโครงการที่โชคดีเข้ามาทำงานในขณะนั้น มุ่งส่งเสริมการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรกรรมที่เหมาะสมในพื้นที่ป่าต้นน้ำ ลดการใช้ประโยชน์จากป่าด้วยการทำลาย เรียนรู้การใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน รู้จักการจัดการทรัพยากรในชุมชน เช่น บทเรียนส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนที่บ้านท่าวังไทร เรียนรู้</p>	

การพึ่งตนเองในอาชีพเกษตร และได้นำแนวคิด “วนเกษตร” มาใช้ส่งเสริมในพื้นที่แปลงเกษตรกรรมที่โครงการสนับสนุน นอกจากนี้ได้นำชาวบ้านไปร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมศึกษาดูงานจากปราชญ์หลายคนในภาคอีสาน และติดตามกรณีปัญหาของชาวบ้านกับนโยบายการจัดการป่าไม้-ที่ดินของรัฐ

ร่วมดำเนินงานในโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวโรกาสที่ทรงครองราชย์ครบ ๕๐ ปี

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๗ โชคดี ปรโลกานนท์ นายนิคม พุทธา และนายอรรถัย โจษกลาง ได้ประสานงานกับมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ในช่วงนั้นซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาภาคเอกชนที่ขอเข้าร่วมดำเนินโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติที่รัฐบาลในช่วงนั้นกำหนดเป็นนโยบายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยให้กรมป่าไม้มีหน้าที่เตรียมพื้นที่ปลูกป่าและเตรียมกล้าไม้สำหรับปลูก นายโชคดี ปรโลกานนท์ เป็นผู้ลงนามจองแปลงปลูกป่า เอฟ พี ที ๕๒ เขาแผงม้า กิ่ง อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา จำนวนพื้นที่ ๑๑,๒๕๐ ไร่ และได้ทำการสำรวจพื้นที่ในช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๓๗ แม้ว่าในขณะนั้นยังไม่มียงบประมาณ แต่นายนิคม พุทธา ก็ได้พยายามผลักดันให้เกิดการยอมรับผ่านองค์กรและทำหน้าที่ประสานงานทางงบประมาณมาสนับสนุนโครงการ โดยมีนายโชคดี ปรโลกานนท์ ดูแลแผนงานในพื้นที่ และนายอรรถัย โจษกลาง ประสานงานกับชุมชนรอบพื้นที่ ในช่วงต้นที่เริ่มโครงการปรากฏว่ามีปัญหาหลายอย่างมาก ทั้งในเรื่องการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กรที่ไม่ค่อยเห็นด้วยกับแนวทาง เพราะจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก โดยอัตราการปลูกป่าและดูแลป่าในเวลานั้นคิดเป็นไร่ละ ๓,๐๐๐ บาท ในระยะเวลา ๓ ปี ประกอบกับการกำหนดพื้นที่แปลงปลูกป่าเขาแผงม้ามีปัญหาเรื่องพื้นที่แนวเขต การที่มีการถือครองที่ดินที่ไม่ถูกต้อง ทำให้ต้องมีการประชุมเจรจาแก้ไขปัญหาที่ดินกันที่กิ่งอำเภอวังน้ำเขียวหลายรอบ กว่าจะได้ข้อยุติก็เกือบจะทำให้คนทำงานที่จอนคิดจะล้มเลิกการปลูกป่าที่เขาแผงม้า แต่ในท้ายที่สุดก็มีการบริจาคพื้นที่คืนบางส่วน พื้นที่เขาแผงม้าจึงมีพื้นที่ดำเนินการปลูกป่าได้เพียง ๕,๐๐๐ ไร่

นายโชคดี ปรโลกานนท์ ในบทบาทของหัวหน้าโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พื้นที่เขาแผงม้า FPT.52 ยังได้ขยายผลการดำเนินงานโครงการปลูกป่าอีก ๒ พื้นที่คือ

๑. พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๔๐ พื้นที่โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ เอฟ พี ที ๕ คลองปลากั้งในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวนพื้นที่ ๕,๐๐๐ ไร่

๒. พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๓ พื้นที่โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ เอฟ พี ที ๑๒/๒ มุนหลง-มุนสามง่าม ในเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน จำนวนพื้นที่ ๕,๒๐๐ ไร่

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๕ นายโชคดี ปรโลกานนท์ เป็นหัวหน้าโครงการหมู่บ้าน ปตท.พัฒนา ๓ พื้นที่

- พื้นที่ ทับลาน จ.นครราชสีมา - พื้นที่ แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี - พื้นที่ กุยบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์

ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๗ ผู้ประสานงานอนุรักษ์ธรรมชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - โครงการการจัดการร่วมพื้นที่พิเศษเขาแผงม้า

พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๐

- หัวหน้าโครงการอนุรักษ์และวิจัยกระทิงเขาแผงม้า

- หัวหน้าโครงการท่องเที่ยวธรรมชาติ ค่ายเยาวชนกระทิงน้อย

- หัวหน้าโครงการส่งเสริมเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพื้นที่ต้นน้ำมุนตอนบน-ลำพระเพลิง

พ.ศ. ๒๕๕๐ - ปัจจุบัน

- ที่ปรึกษาคณะทำงานเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ท้องถิ่น สวนลุงโชค
- ที่ปรึกษาโครงการเครือข่ายการเรียนรู้ทางเลือกวิถีชีวิตท้องถิ่นยั่งยืน
- ที่ปรึกษากลุ่มอนุรักษ์ต้นมุน
- ประธานกลุ่มอนุรักษ์เขาแผงม้า - ประธานกลุ่มกล้วยป่า ดำเนินโครงการเรารักขั้วน้ำแม่มุน
- ปราชญ์เกษตร โครงการขยายผลองค์ความรู้ปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน สำนักงานปฏิรูปที่ดิน
- ปราชญ์ชาวบ้าน โครงการพัฒนาเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน โดยสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ครูเกษตรกร ศูนย์การเรียนรู้ครูเกษตร สำนักงาน ธ.ก.ส. จ.นครราชสีมา

เป้าหมายและแนวคิดหลัก

แนวคิดด้านการเกษตร

> พ.ศ. ๒๕๒๖ - ๒๕๓๓: เรียนรู้ ลองผิดลองถูก

นายโชคดี ปรโลกันนท์ ไม่ประสบความสำเร็จในการทำไร่ข้าวโพด จึงทบทวนปัญหาของตนเองและทบทวนแนวทาง และแนวคิดที่ปัญหาของตนเองในการผลิตเกิดจากอะไร และปัญหาของคนทำเกษตรมีปัจจัยอะไรบ้าง

- ปัจจัยทางธรรมชาติ ดิน , น้ำ , อากาศ
- ปัจจัยทางการผลิต ต้นทุน
- ราคาควบคุมไม่ได้

> พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๓๖: เรียนรู้ทบทวน และปรับเปลี่ยน

- หลังจากที่ได้เริ่มงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาชนบทเพื่อการอนุรักษ์ชุมชนรอบพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และทำสวนเกษตรของตนเองควบคู่ไปด้วย มีโอกาสได้พบกับผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม ได้เรียนรู้แนวคิดการทำงาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น จากปราชญ์ชาวบ้าน ที่ได้นำชาวบ้านไปศึกษาดูงาน มาทดลองทำในแปลงเกษตรของตนเอง เปลี่ยนรูปแบบการเกษตรจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว หลีกเลี้ยงปุ๋ยเคมี และสารเคมีในการเกษตร เน้นสร้างความสมดุลกับธรรมชาติ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ พื้นฟูดิน พังพาทตนเอง และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

- พ.ศ. ๒๕๓๗ ปลูกป่าที่เขาแผงม้าและได้นำแนวคิดในการปลูกป่ามาใช้ในสวนตนเอง โดยที่ในสวนจะปลูกไม้ป่าเสริม เช่น ต้นประดู่ ต้นพยุง และมีแนวคิดที่ว่า การปลูกต้นไม้ถือเป็นการออม เมื่อมีที่ดินเป็นของตนเองควรปลูกต้นไม้ลงไป การปลูกต้นไม้คล้ายกับการนำเงินไปฝากธนาคาร การปลูกต้นไม้ลงในดิน ถือเป็นการออมชนิดที่มีหลักประกันค่อนข้างแน่นอนและไม่มีใครโกงได้ เป็นการยกระดับรายได้ ยกระดับชีวิต เป็นบำเหน็จที่เราออมไว้เพื่อชีวิตยามแก่เฒ่า ไม้ผลไม่นานก็ได้กินลูก ไม้ป่าที่เราปลูกไว้ก็ได้ใช้สอยสร้างบ้านเรือน

แนวคิดด้านการทำงานอนุรักษ์

> พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๓๖

- โครงการพัฒนาชนบทเพื่อการอนุรักษ์ชุมชนรอบพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โครงการวนเกษตร เปลี่ยนรูปแบบ

การเกษตรจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นวนเกษตรมีปัจจัยในการดำรงชีวิตพึ่งพาตนเอง นำชาวบ้านไปศึกษาดูงานร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดจากผู้รู้ท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้าน เกิดกลุ่มอนุรักษ์ ชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าชุมชนบ้านท่าวังไทร ลดปัญหาการบุกรุกทำลายป่า ลดปัญหาความยากจน

> พ.ศ. ๒๕๓๗ - ๒๕๔๒

- โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พื้นที่เขาแผงม้า FPT.52

พื้นที่คลองปลากั้ง อช.เขาใหญ่ FPT.5

พื้นที่มูนหลง-มูนสามง่าม อช.ทับลาน FPT.12/2 รวม ๑๕,๐๐๐ ไร่ พื้นที่ฟูป่าต้นน้ำ นำหลักการของระบบป่าธรรมชาติมาใช้สร้างให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่ปลูกป่า มีความหลากหลายของพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และดำรงไว้ซึ่งความสมดุลของระบบนิเวศ สร้างการเรียนรู้ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการฟื้นฟูป่า

> พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๕

- โครงการหมู่บ้าน ปตท.พัฒนา ๓ พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ทับลาน จ.นครราชสีมา พื้นที่แก่งกระเจาน จ.เพชรบุรี และพื้นที่กุยบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาป่าและส่งเสริมอาชีพเกษตรพึ่งพาตนเอง ลดการใช้ปัจจัยภายนอก หลีกเลี้ยงและปฏิเสธปุ๋ยเคมี สารเคมีในการเกษตร สร้างการเรียนรู้สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายชุมชน เกิดกลุ่มอนุรักษ์ต้นน้ำมูน

> พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๗ ผู้ประสานงานอนุรักษ์ธรรมชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- โครงการการจัดการร่วมพื้นที่พิเศษเขาแผงม้า สร้างแผนแม่บทในการจัดการทรัพยากรอย่างมีส่วนร่วม (MANAMRAIN) ในพื้นที่เขาแผงม้า เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ เรื่องสิทธิชุมชนในการจัดการ มาตรา ๔๖ และ ๕๖

> พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๐

- โครงการอนุรักษ์และวิจัยกระทิงเขาแผงม้า เก็บรวบรวมผลข้อมูลการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศโดยรวมของเขาแผงม้าทั้งสังคมพืชและสังคมสัตว์

- โครงการห้องเรียนธรรมชาติ ค่ายเยาวชนกระทิงน้อย นำองค์ความรู้ที่ได้จากการฟื้นฟูป่าเขาแผงม้าเก็บรวบรวมผล การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศโดยรวมของเขาแผงม้าทั้งสังคมพืชและสังคมสัตว์ จัดกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนทั่วประเทศในรูปแบบกิจกรรมค่ายเยาวชนได้มาศึกษาเรียนรู้เสริมสร้างจิตสำนึกให้สังคม และได้ตระหนักถึงคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- โครงการส่งเสริมเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพื้นที่ต้นน้ำมูนตอนบน-ลำพระเพลิง และโครงการเครือข่ายการเรียนรู้ทางเลือวิถีชีวิตท้องถิ่นยั่งยืน แนวคิดสร้างหลักสูตรเรียนรู้ท้องถิ่น นำเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นมาเรียนรู้เรื่อง เขาแผงม้า เรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตในท้องถิ่น ทางออกของวิถีชีวิตท้องถิ่นยั่งยืน

> พ.ศ. ๒๕๕๐ - ปัจจุบัน

- โครงการเรารักษ์น้ำแม่มูน ดำเนินงานในนามกลุ่มอนุรักษ์เขาแผงม้า สนับสนุนกิจกรรมการดูแลพื้นที่โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติเขาแผงม้า มีงานดูแลป้องกันไฟป่า ทำแนวกันไฟ ปลูกป่าเสริม สร้างฝายชะลอน้ำและจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์กระทิง ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ท้องถิ่น มีกิจกรรมค่ายเยาวชนกระทิงน้อยเรารักษ์น้ำแม่มูน สนับสนุนและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์น้ำแม่มูน ร่วมกับโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่นตลอดสายน้ำ

- งานศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น สนับสนุนและส่งเสริมงานฝึกอบรมเกษตรกรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริม

เครือข่ายการเรียนรู้ปราชญ์เกษตร

- ประธานกลุ่มอนุรักษ์เขาแผงม้า

ดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อการอนุรักษ์กระทิง ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล ในพื้นที่เขาแผงม้า ส่งเสริมการเรียนรู้ท้องถิ่นในพื้นที่ต้นน้ำมูนตอนบน และส่งเสริมการเรียนรู้โครงการ โรงเรียน บ้าน ป่า และเครือข่ายโรงเรียนเรารักษ์น้ำแม่มูน

- เครือข่ายพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติและพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลจากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีพ.ศ.๒๕๕๐ ถึงปัจจุบันได้ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ในท้องถิ่นร่วมกับกลุ่มครู เด็กนักเรียนและเยาวชน เกิดเครือข่ายเยาวชนกระทิงน้อยรักษ์น้ำแม่มูน และได้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ท้องถิ่น ส่งเสริมเครือข่ายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ในชุมชนนิคมเศรษฐกิจพอเพียงวังน้ำเขียวจากฐานแนวคิดเกษตรกรรมยั่งยืน แหล่งเรียนรู้สวนลุงโชค โดยนายโชคดี ปรโลกานนท์ ได้ขยายผลแนวคิดวนเกษตรในพื้นที่สวนลุงโชค พัฒนาระดับพื้นที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ครูเกษตรเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูและพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และยังเป็นศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา จัดทำแผนฝึกอบรมให้เกษตรกร ตามโครงการพัฒนาเกษตรกรตามแนวทางทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

งานสนับสนุนการเรียนรู้ชุมชนด้านการเกษตรสวนลุงโชค เป็นต้นแบบในการจัดการที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม โดยร่วมกับสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ดำเนินการโครงการขยายผลองค์ความรู้ปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๐ ซึ่งได้มีการขยายผลองค์ความรู้ไปสู่สมาชิกชุมชนปราชญ์ เกิดเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดทักษะชีวิต และนำวิถีแห่งความพอเพียงมาเป็นเป้าหมาย เป็นหลักคิดแห่งการดำเนินชีวิต

ในปี พ.ศ.๒๕๕๔ แหล่งเรียนรู้เกษตรเพื่อการพึ่งตนเองและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น (สวนลุงโชค) ได้รับการส่งเสริมให้เป็นเครือข่ายพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติและพระเกียรติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นสถานที่รวบรวมองค์ความรู้เกษตรกรรม เป็นแหล่งศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดูงาน แสดงนิทรรศการงานด้านแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ ได้ก่อตั้งมูลนิธิเกษตรเพื่อการพึ่งตนเองและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น (สวนลุงโชค) เพื่อเป็นองค์กรภาคเอกชนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ องค์ความรู้ในการฟื้นฟู อนุรักษ์ จัดการทรัพยากรธรรมชาติ (ดิน น้ำ ป่า) และความหลากหลายทางชีวภาพ และพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดิน น้ำ ป่าอย่างสมดุลยั่งยืน พัฒนารูปธรรมทางเลือกในระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและระบบเกษตรกรรมยั่งยืน สนับสนุนการเรียนรู้เด็กเยาวชนในโรงเรียน สร้างเครือข่ายผู้นำท้องถิ่น และส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่